

TK'nın Uygulama Alanı**Ticari İş**

1) TK'da düzenlenen hususlar ticari işlerdendir. (TK 3)
2) Bir ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller ticari iştir. (TK 3)
3) Tacirin borçlarının ticari olması asıldır. (TK 19/1)
4) Taraflardan yalnız biri için ticari nitelikteki sözleşmeler Kanunda aksine bir hüküm yoksa diğeri için de ticari iş sayılır. (TK 19/1)

Ticari İş Olmanın Sonuçları
Bir tarafı tacir olan (ticari) işlere uygulanacak hükümler:
- Ücret ve faiz isteme hakkına ilişkin TK 20/1,
- Fatura ve teyid mektubu hakkındaki TK 21/1-3,
- Ücret ve cezanın indirilmesini isteyememe konusundaki TK 22/1 hükümleri
İki tarafı tacir olan (ticari) işlere uygulanacak hükümler:
- Belli ihbar ya da ihtarların şekle bağlanmasına ilişkin TK 18/3,
- Ticari satış ve mal değişimi hakkındaki TK 23,
- Medeni Yargılama Hukukunda yetki sözleşmelerini yapabilecek olanları gösteren HMK 17/1-c.1,
- Ticari defterlerin özel delil olması konusundaki HMK 222/2-4,
- Hapis hakkında bağlantının varsayılmasını öngören MK 950/2

Mutlak Ticari Dava
TK 4/1-(a)-(f)'de sayılan davalar mutlak ticari davadır. Mutlak ticari dava niteliği, tarafların sıfatına, uyuşmazlığın konusuna, ticari işletmeyle ilgili olup olmadığına bakılmaksızın ticari uyuşmazlık sayılmalarındandır.

Ticari Dava Olmanın Sonuçları
- Kural olarak dava olunan şeyin değerine ve tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalara bakmakla görevlidir. (Ancak, ihtisas mahkemeleri bu durumun istisnasını oluşturur.)
- İspata ilişkin özel usul hükümleri
- Konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat taleplerine ilişkin ticari davaların dava şartı arabuluculuk hükümlerine tabi olması (TK 5/A)

Ticari Dava

Herhangi bir ticari işletmeyi ilgilendirmesi şartıyla ticari dava sayılan haller
Havale, vedia ve fikir ve sanat eserlerine ilişkin haklardan doğan uyuşmazlıkların ticari dava sayılabilmesi için taraflardan birinin ticari işletmesiyle ilgili olması koşulu aranmaktadır.

Nispi Ticari Dava
TK 4/1-(a)-(f)'de sayılanlar ve ticari işletmeyle ilgili olmak şartı ile havale, vedia, fikir ve sanat eserleri üzerindeki haklara ilişkin uyuşmazlıkların dışında; bir uyuşmazlığın ticari dava sayılabilmesi için her iki tarafın tacir olması ve uyuşmazlığın her iki tarafın da ticari işletmesiyle ilgili olması gerekmektedir.

TKHK kapsamında tüketici

Ticari veya mesleki amaçla hareket etmeyen gerçek veya tüzel kişi tüketici olarak adlandırılır.

TKHK kapsamında tüketici işlemi

Ticari ve mesleki amaçla hareket eden veya onun adına ve hesabına işlem yapan gerçek ve tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzeri sözleşmeler de dâhil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlem tüketici işlemidir.

Tüketici işlemi olmaya bağlanan sonuçlar

- 1) Tüketici işlemi ve tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklarda tüketici mahkemeleri yetkilidir.
- 2) Diğer kanunlarda düzenleme olması, taraflarından birini tüketicilerin oluşturduğu işlemlerin tüketici işlemi olmasını engellemez.
- 3) Diğer kanunlarda düzenleme olması TKHK'nın görev ve yetkiye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemez.

Önemli Not:

- Her ticari iş ticari dava değildir.
- İşlemin taraflarından biri tüketici olsa dahi söz konusu işlem TK 4/1-(a)-(f)'de öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları ve çekişmesiz yargı işleri mutlak ticari davadır.
- Bir tarafını tüketicilerin oluşturduğu sigorta ve taşıma işleri gibi mutlak ticari davalarda TKHK 83/2 gereği tüketici mahkemeleri görevlidir.

OLAY 1) Banka ile X arasında imzalanan kredi sözleşmesi;

a) X'in ticari ve mesleki amaçla hareket etmediği yani tüketici olduğu varsayımında

b) X ticari ve mesleki amaçla hareket ettiği varsayımında

i) 6502 sayılı TKHK'dan önce;
TK 4/1-f gereği bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olduğu belirtildiğine göre Kredi sözleşmeleri mutlak ticari davadır. Ticari dava olmanın sonucu olarak uyuşmazlığın çözümünde ticaret mahkemesi görevlidir.

ii) 6502 sayılı TKHK'dan sonra;
TKHK m.3/1-k'ya göre ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden kimse tüketicidir. Tacir Banka ile tüketiciler arasında kurulan kredi sözleşmeleri TKHK 3/1-1'ye göre tüketici işlemi olarak kabul edilir. TKHK m.83/2 uyarınca taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile ilgili diğer kanunlarda düzenleme olmasının, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını engellemeyecektir ve dava tüketici mahkemesinde görülecektir.

i) 6502 sayılı TKHK'dan önce;
TK 4/1-f gereği bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olduğu belirtildiğine göre, uyuşmazlığın çözümünde ticaret mahkemesi görevlidir.

ii) 6502 sayılı TKHK'dan sonra;
TK 4/1-f gereği bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olduğu belirtildiğine göre Kredi sözleşmeleri mutlak ticari davadır. Ticari dava olmanın sonucu olarak uyuşmazlığın çözümünde ticaret mahkemesi görevlidir.

11 HD'nin 22/01/2014 tarih 2013-18490/1365 sayılı kararı
“...davanın genel kredi sözleşmesinden kaynaklanan alacak istemine ilişkin olup, TTK'nın 4. maddesinde bankacılık hukukundan kaynaklanan davaların mutlak ticari dava olarak sayıldığı, bu itibarla görevli mahkemenin ticaret mahkemesi olduğu gerekçesiyle, mahkemenin görevsizliğine, karar kesinleştiğinde ve talep halinde dosyanın ... Nöbetçi Asliye Ticaret Mahkemesi'ne gönderilmesine karar veril[mesi yerindedir]...”

11. HD'nin 05.12.2018 tarih ve 2017-2039/7658 sayılı kararı
“...Dava, bankacılık işleminden kaynaklanan alacak istemine ilişkindir. Somut olayda; davanın açıldığı 18.12.2014 tarihi itibarıyla 6502 sayılı Yasa'nın yürürlükte olduğu, davacının ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket etmesi nedeniyle tüketici, dava konusu bankacılık işleminin de tüketici işlemi sayıldığı, yukarıda belirtilen yasa hükümleri uyarınca davaya bakma hususunda tüketici mahkemelerinin görevli olduğu hususu gözetilerek görevsizlik kararı verilmesi gerekirken işin esasının incelenip yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmeyip hükmün bozulması gerekmiştir...”

13. HD'nin 17.02.2015 tarih ve 5289/4691 sayılı kararı
“Dava, davacının davalı bankadan kullandığı ticari krediler nedeniyle alınan masrafların iadesine ilişkin olup, ticari dava niteliğindedir.6102 Sayılı TTK 5/3. göre de; Asliye Ticaret Mahkemesi ile Asliye Hukuk Mahkemesi ve diğer hukuk mahkemeleri arasındaki ilişki görev ilişkisi olup, bu durumda göreve ilişkin usul hükümleri uygulanır. Görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine ilişkin olup taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında re'sen gözetilir. Görevle ilgili hususlarda kazanılmış hak söz konusu olmaz. Taraflar arasındaki uyuşmazlık ticari krediye ilişkin olup TKHK kapsamında kalmadığına göre davaya bakmaya genel mahkeme görevlidir.”

11. HD'nin 05.02.2018 tarih ve 2016-13214/730 sayılı kararı
“...Dava, davalı banka tarafından davacıya kullanılan kredi nedeniyle proje komisyonu adı altında tahsil edilen ücretin iadesi istemine ilişkin olup, davacının davalı banka ile 03/03/2009 tarihli Genel Kredi Sözleşmesi imzaladığı ve bu sözleşmenin ayrılmaz cüzü olan ödeme planında kullanılan kredinin ticari kredi olduğunun belirtildiği, davacıya ait hesap ekstresinde davacı adresinin “... emlak” olarak davalı bankaya bildirildiği, kullanılan kredi ile çok sayıda arsa satın alındığı anlaşılmakta olup, davacının dava konusu krediyi mesleki faaliyeti için kullandığının ve kredinin ticari nitelikte olduğunun kabulü gerekmektedir. Bu durumda, taraflar arasında düzenlenen kredinin ticari kredi olduğu sabit olduğuna ve TK'nın 4-f'de öngörülen hususlardan doğan hukuk davalarının ticari dava olduğu, ticaret mahkemesi görevlidir.”

OLAY 2) Tacir A ve vekil V arasında imzalanan taşıma sözleşmesi

a) Vekil V'nin ticari ve mesleki amaçla hareket etmediği yani tüketici olduğu varsayımında

b) Vekil V'nin ticari ve mesleki amaçla hareket ettiği varsayımında

i) 6502 sayılı TKHK'dan önce; Taşıma işleri TK 850 vd.'da düzenlenmiştir. TK 4/1-a'ya göre TK'da düzenlenen hususların ticari davadır ve ticari yargının görev alanına girer.

ii) 6502 sayılı TKHK'dan sonra; Vekil V ticari ve mesleki olmayan amaçlarla hareket ettiği için tüketicidir. Tacir A ile tüketiciler arasında kurulan taşıma sözleşmeleri TKHK 3/1-l'ye göre tüketici işlemi olarak kabul edilir. TKHK m.83/2 uyarınca taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile ilgili diğer kanunlarda düzenleme olmasının, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve 6502 sayılı Yasa'nın görev ve yetkiye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemeyeceğine değinilmiştir. Dava tüketici mahkemesinde görülecektir.

i) 6502 sayılı TKHK'dan önce; Taşıma işleri TK 850 vd.'da düzenlenmiştir. TK 4/1-a'ya göre TK'da düzenlenen hususların ticari davadır ve ticari yargının görev alanına girer.

ii) 6502 sayılı TKHK'dan sonra; Vekil V ticari ve mesleki amaçla hareket ettiğinden dolayı tüketici değildir ve TKHK korumasından yararlanamayacaktır. Taşıma işleri TK 850 vd.'da düzenlenmiştir. TK 4/1-a'ya göre TK'da düzenlenen hususların ticari davadır. Ticari dava olmanın sonucu olarak uyuşmazlığın çözümünde ticaret mahkemesi görevlidir.

11 HD 07/02/2014 tarih 2013-13509/2100 sayılı kararı

"...Davacı ile davalı arasındaki ilişki taşıma sözleşmesinden kaynaklanmakta olup, dava tarihinde yürürlükte bulunan 6762 sayılı TTK'nun 4. maddesi kapsamındadır. Bu niteliği itibarıyla da uyuşmazlığın 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında bir uyuşmazlık olarak kabulüne olanak bulunmadığından Tüketici Hakem Heyetinin bu tür bir uyuşmazlıkta karar vermesi mümkün değildir. Davacının kararın iptalini istemesine göre, mahkemece hakem heyetinin bu konuda karar vermeye görevli olmadığından davanın kabulüne karar vermek gerekirken, hukuki yararı bulunmadığı gerekçesiyle istemin reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir..."

11. HD'nin 25.09.2018 tarih ve 2017-222/5688 sayılı kararı

"...Dava, taraflar arasındaki havayolu yolcu taşıma ilişkisinden kaynaklı bagaj içinde çalınan eşyalar karşılığı tazminat talebine ilişkindir. 28.05.2014 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6502 sayılı Yasa'nın [3/1]/k tüketici, [3/1]/ı maddesinde ise tüketici işlemi olarak tanımlanmıştır. Aynı Yasa'nın 73/1. maddesinde ... belirtilmiş, 83/[2] maddesinde ise ... değinilmiştir.

Somut olayda; davanın açıldığı ... tarihi itibarıyla 6502 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği, davacının ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket etmesi nedeniyle tüketici, dava konusu taşıma işleminin de tüketici işlemi sayıldığı, ... davaya bakma hususunda tüketici mahkemelerinin görevli olduğu hususu gözetilerek görevsizlik nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekir..."

20. HD'nin 03.11.2016 tarih ve 7462/10048 sayılı kararı

"taraflar arasında imzalanan 20/03/2015 tarihli sözleşme gereğince, davalı şirketin müvekkilinin tanıtım mektuplarının dağıtım işini üstlendiğini ancak iş başında ücreti nakit ve peşin almasına rağmen, bu edimini yerine getirmediğini... tazminatın 20/03/2015 tarihinden itibaren işleyecek avans faizi ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.

Dava konusu sözleşme ile davacı tarafça taşıma işi üstlenildiğinden, sözkonusu sözleşme "Genel taşıma sözleşmesi" niteliğindedir.

Taşıma işleri, 6102 sayılı TTK'nın 850 vd maddelerinde düzenlenmiş olup, 850/3. madde uyarınca da, taşıma işleri ticari işletme faaliyetidir. Taşıma sözleşmesi TTK'nda düzenlendiğinden, bu sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar, TTK'nın 4/1-a maddesi karşısında "Mutlak ticari" davalardandır."

11. HD'nin 22.10.2018 tarih ve 2017-930/6554 sayılı kararı]

"...Dava, taşıma sözleşmesinden kaynaklı tazminat istemine ilişkindir. 6502 sayılı [TKHK]'nın 3/1-k maddesinde tüketicinin; "...” ifade edeceği, 3/1-l maddesinde ise tüketici işleminin; "...” ifade edeceği düzenlenmiş, aynı Kanunun 73/1 maddesinde de; ... hüküm altına alınmıştır.

Somut olayda, davacının sanık müdafii olarak takip ettiği davanın duruşmasına katılmak için davalı şirketten bilet satın aldığı, bu itibarla davacının mesleki (vekillik) amaçlarla hareket ettiği, bu amaçla bilet satın almasının mesleki faaliyeti kapsamında olduğu açık olup, [TKHK'nın] 2. maddesinde yer alan tüketici tanımına girmeyen işlemin de tüketici işlemi olarak kabul edilemeyeceği gözetilmeksizin yanılgılı değerlendirmeye işin esasına girilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir..."

Olay 3) Sigorta şirketi S ile M arasında akdedilen sigorta sözleşmesi

a) M'nin ticari ve mesleki amaçla hareket etmediği yani tüketici olduğu varsayımında		b) M'nin ticari ve mesleki amaçla hareket ettiği varsayımında	
<p>i) 6502 sayılı TKHK'dan önce; Sigorta sözleşmeleri TK 1401 vd.'da düzenlenmiştir. TK 4/1-a'ya göre TK'da düzenlenen hususların ticari davadır ve ticari yargının görev alanına girer.</p>	<p>ii) 6502 sayılı TKHK'dan sonra; M ticari ve mesleki olmayan amaçlarla hareket ettiği için tüketicidir. Sigorta şirketi ile tüketiciler arasında kurulan sigorta sözleşmeleri TKHK 3/1-l'ye göre tüketici işlemi olarak kabul edilir. TKHK m.83/2 uyarınca taraflardan birini tüketicinin oluşturduğu işlemler ile ilgili diğer kanunlarda düzenleme olmasının, bu işlemin tüketici işlemi sayılmasını ve 6502 sayılı Yasa'nın görev ve yetkiye ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemeyeceğine değerlendirilmiştir. Dava tüketici mahkemesinde görülecektir.</p>	<p>i) 6502 sayılı TKHK'dan önce; Sigorta sözleşmeleri TK 1401 vd.'da düzenlenmiştir. TK 4/1-a'ya göre TK'da düzenlenen hususlar ticari davadır ve ticari yargının görev alanına girer.</p>	<p>ii) 6502 sayılı TKHK'dan sonra; M ticari ve mesleki amaçla hareket ettiğinden dolayı tüketici değildir ve TKHK korumasından yararlanamayacaktır. Sigorta sözleşmeleri TK 1401 vd.'da düzenlenmiştir. TK 4/1-a'ya göre TK'da düzenlenen hususların ticari davadır. Ticari dava olmanın sonucu olarak uyuşmazlığın çözümünde ticaret mahkemesi görevlidir.</p>
<p>11 HD'nin 08.05.2013 tarih ve 2012-11195/9354 sayılı kararı “...Dava, geçici iş görmezlik rizikosuna karşı düzenlenen sigorta sertifikasından kaynaklanan tazminat istemine ilişkindir. 4077 sayılı TKHK 3/e maddesinde tüketicinin, 3 (h) bendinde tüketici işleminin neyi ifade edeceği, aynı Yasa'nın ikinci maddesinde ise bu Kanunun, birinci maddede belirtilen amaçlarla mal veya hizmet piyasalarında tüketicinin taraflardan birinin oluşturduğu her türlü tüketici işlemini kapsayacağı belirtilmiştir. Somut olayda, taraflar arasında düzenlenen sigorta sözleşmesinin bulunması ve bu işlemin TTK 4 gereğince ticari iş niteliği bulunmasına göre, 4077 sayılı Yasa kapsamında kalan tüketiciden ve bir tüketici işleminden söz etme imkânı bulunmaması nedeniyle tüketici mahkemesi sıfatıyla davanın görülmesi ve bu sıfatla hüküm tesisi doğru görülmemiş[tir].”</p>	<p>11. HD'nin 21.05.2018 tarih ve 2016-15082/3733 sayılı kararı “...Dava, bireysel emeklilik sigorta sözleşmesine istinaden yapılan kesintilerin iadesi istemine ilişkindir. Dava tarihi olan 06.02.2015 tarihinde yürürlükte bulunan 6502 sayılı [TKHK]'nın 3/1-k maddesinde tüketicinin, 3/1-l maddesinde ise, tüketici işleminin ifade edeceği düzenlenmiş, aynı Kanun'un 73/1 ... hüküm altına alınmıştır. ...<i>Buna göre, mahkemece, tüketici konumundaki davacı tarafından açılan ve 6502 sayılı Kanun kapsamında olan sigorta sözleşmesinden kaynaklanan işlemlerin de tüketici işlemi ve anılan sözleşmelerle ilgili uyuşmazlıkların çözüm yerinin tüketici mahkemeleri olduğu</i> nazara alınarak 6100 sayılı HMK'nın 115/2 maddesi gereğince davanın usulden reddine karar verilmesi gerekir...”</p>	<p>11. HD'nin 10.06.2013 tarih ve 8648/12010 sayılı kararı “Taraflardan yalnız biri için ticari iş olan sözleşmeler kanunda aksine hüküm bulunmadıkça diğeri için de ticari iş sayılır.Bu durumda mahkemece davacı sigorta şirketinin halef olduğu sigortalısının alacağı cari hesap bakiyesi olduğu gözetilerek TTK 4-5 ve 19.maddelerine göre davaya bakmak gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulması gerekmektedir.”</p>	<p>11. HD'nin 16.04.2018 tarih ve 2017-1010/2784 sayılı kararı “...Mahkemece, tüm dosya kapsamına göre, davacının doğumunu yaptıran ve hamileliğini takip eden doktorun, davalıya Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mali Sorumluluk Sigorta Poliçesi ile sigortalandığı, zarara neden olduğu iddia edilen doktorun mesleki faaliyeti nedeni ile sigorta yaptırdığı, tüketici olmadığı, davacılar ile davalı arasında yapılmış bir sözleşmenin de bulunmadığı, davada [TTK'nın] sigorta hukukuna ilişkin maddelerinin uygulanması gerektiği gerekçesiyle, davanın usulden reddine, yasal sürede talep hâlinde ... Asliye Ticaret Mahkemesi'ne gönderilmesine karar ver[ilmesi yerindedir]...”</p>